

A FÜLEP CSALÁD BECSKEREKEN

N É M E T H F E R E N C

I. JÁSZKISÉRTŐL NAGYBECSKEREKIG

A Fülep család gyökerei a Jászságba vezethetők vissza, pontosabban a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Jászkisérre. A család történetét Fülep György, Fülep Lajos édesapja 1730-tól térképezte fel érdekes családtörténetében, amelyet nem sokkal a halála előtt írt Nagybecskereken, s amelyben sok érdekes részlet megrajzolásával mutatta be annak múltját 1930-ig bezárólag.¹ Jászkisér volt tehát a Fülepek ősi fészke, azon nagy múltú jászok leszármazottaié, akiknek egy részét még minden bizonnyal Árpád hozta magával. Az úgynevezett „nagy Fülep családot” Fülep Lajos nagyszülei alapították meg 1838-ban. Fülep nagyapa akkor harminchárom évesen négygyermekes özvegyember volt, aki feleségül vett egy tizenkilenc éves „vagyonilag szegény de igen szép, jó közép-magas, karcsú termetű, még szebb lelkületű s így valóban ritka szép nőt”.² Tíz gyermekük született: hét fiú és három leány. 1839-ben Pál, 1840-ben Rozália, 1841-ben Imre, 1843-ban Mihály, 1845-ben Jusztina, 1847-ben (hatodik gyermekként) György, Fülep Lajos édesapja, 1849-ben Benjamin, 1851-ben János, 1853-ban Lídia és 1859-ben Ferenc.³ Húsz év alatt tehát tíz gyermek született, de ebből csak a hét fiú érte meg a felnőttkort, a három leány viszonylag korán elhalt. Rozália alig néhány hónapot élt, Lídia tizenöt éves korában, 1868-ban tüfuszban hunyt el. Jusztinával pedig, „ki ritka szép leány volt”, tizennyolc éves korában végzett a „heptika”, vagyis a tüdővész.⁴ A hét fiútestvér alkotta tehát a családfa hét erőteljes, lombosodó, terebélyesedő ágát. Ennek egyik ágát Fülep György (1847–1932) képezte családjával.

Fülep Lajos nagyszülei tehát sokgyermekes jászkiséri gazdálkodók voltak. Fényes Elek írja 1851-ben a Jászság e magyar városkájáról, hogy „van 5.316 lakosa kit közt 4.303 ref., 797 róm. kath., 4 ágostai, 12 n. e. óhitű. Kath. és ref. anyateplommal. Róna határa igen jó, szép tiszta buzát, s minden gabonát nagy haszonnal terem; van szőlőskertje, a Tisza mellékén nádas rétje, kis erdőcskéje. Sok és erős dohányt termeszt”.⁵ A dohánytermesztésről ismert helységet tehát túlnyomórészt református magyarok lakták. Közéjük tartoztak

Fülepék is, akik idővel elköltöztek: Fülep György még ott nevelkedett, idősebb fia, Fülep Jenő György már csak ott született, a fiatalabbikat, Fülep Lajost pedig még születése sem fűzte oda, hiszen ő már Budapesten látta meg a napvilágot.

A *Fülep család története 1730–1930* című kéziratában (amely sajnos, csak részleteiben maradt fenn) Fülep György, a későbbi becskereki állatorvos így vall önmagáról, gyermekéveiről, ifjúságáról: „Születtem Jászkiséren 1847-ik év július hó 18-án. 6 elemi iskolát Kiséren végeztem. Mivel kis növésű (de elég erős gyermek voltam) a 6. osztályt anyánk megismételtette velem. 1861-ben, 14 éves koromban oda adtak Mezei József sógorom kovácmesterhez inasnak, de csak 8–9 hónapig voltam ott, mert Mezei sógorom igen goromba, rabiátus és mellé kocsmás ember volt, vagyis sokat szeretett mulatni, haza jövetelekor a feleségével is gorombáskodott. Bár engem egyszer sem ütött meg, még is meguntam a gyakori veszekedését, 1862 tavaszán ott hagytam és apám elvitt Czeglédre, Némedi Pál nevű kovácmesterhez, ki állatorvos is volt. Czegléden a Szolnoki úton volt a háza és műhelye, elég jó család volt. Elég jól ment a műhelye és ott kitanultam a kovácmesterséget 3 év alatt. 1865 év tavaszán ott hagytam volt tanító mesteremet és egy Füles Sándor nevű géplakatos (kinek szülei czeglédi jó módú gazdálkodók voltak) barátommal, ki szintén akkor szabadult fel az inaságból, összebeszéltünk, hogy Debrecenbe megyünk”.⁶ Ott kovácmesterünket egy Debrecen környéki faluban szerződtették, majd ettől kezdve egyik helységtől a másikig vándorolt, hosszabb-rövidebb ideig. Dobozra, Gyulára, onnan Nagyszalontára, majd Túrkevére ment. Túrkevét 1866 májusában hagyta el, és Kisújszállásra, majd újra Nagyszalontára és Gyulára ment munkát keresni. Onnan újra Dobozra jutott. Ez utóbbiról írja: „Doboz községében kiteleltem, ott ittam életemben a legolcsóbb bort, 2 krajcár volt kocsmában 1 itce bor. De én azért nem sokat fogyasztottam belőle, mert borivó nem voltam, csak a társaság kedvéért ittam, ma sem sokat fogyasztok belőle. Doboz községéből tavasszal el mentem, mert már akkor kissé felébredt bennem a tudat, hogy a kovácmesterséghez értek egy kicsit, és még gondoltam, hogy azt csak városban tudhatom jobban fejleszteni. Egy évig elhatároztam, hogy Szegedre megyek el és mentem 1867 év ősz táján Szegedre”.⁷ Ott Fodor András hajógyáros alkalmazta üzemében, ahol a hajókhoz szükséges vasmunkákat végezték, vasmacskákat készítettek, gyengébb-erősebb hajólánckokat, sarokvasakat, pántokat stb. A munka nehéz volt, de kovácmesterünk sikeresen végezte: „Ezen igen erős munkában annyira belejöttem, hogy nem is egész három hónap ottlétem után a gyáros úr rám bízta az egész üzlet vezetését, vagyis én lettem a nálamnál sokkal idősebb legények között az első segéd, és heti fizetésem akkor 5 frt. lett. Nagy dolog volt az akkor. Kissé fel is ruháztam magam. Igaz, hogy igen erős és nehéz munkám volt, mert bizony mikor 4–6 mázsás vasmacskákat kellett készíteni, habár a plafondról lecsüngő lánc segítségével eszközöltük, még azt a tűzből az üllőre itt-ott jobbra-balra forgatni bizony meglehetősen erőt igényel és ügyességet is.”⁸ 1868 júliusában

vett búcsút Szegedtől, és hazautazott, hogy szeptemberben a katonai sorozóbizottság elé álljon. Hazafelé jövet Szegedtől Ceglédig „gőzkocsin”, illetve vonaton utazott – életében először. „Az utat már gőzkocsin (mert így hívták akkor a vasutat) tettem meg, mert pénzem is volt hozzá, de mert meg is akartam tudni, hogy milyen az utazás a gőzkocsin, mert az volt vonaton az első utazásom. Persze akkor nem volt Pulmann kocsi a vonatokon, hanem kupék voltak, hogy egy-egy szakaszba 8-an fértek el, és minden szakasznak az ajtója a lépcsőről nyílt. S így ha az utas beszállt, ki nem jöhetett addig míg a kalauz azt ki nem nyitotta.”⁹ Ceglédről azután Nagyabonyon, Újváron és Jászládányon át gyalog érkezett haza Kisérre, szülei és testvérei nagy öröme, akik háromévi távollét után láthatták viszont. Néhány hetes pihenés után 1868 szeptemberében meg kellett jelennie a sorozóbizottság előtt. Erről az alábbiakat írja: „Eljött aztán a sorozó nap ideje és apámmal bementünk Jászapátiba. (. . .) Mikor a bizottság elé kerültem, alig ütöttem meg a magassági mértéket, de mert testben elég erős és izmos voltam, azt mondták, hogy majd megnövök. Besoroztak, ennek híre eljutott Béni öcsém füléhez is, ki akkor ott volt székálló legény egy mészárszékben. Rögtön letette a bárdot, kést és kötőt, átjött a sorozóbizottság helyiségébe, s a bizottság elé állt azzal a kéréssel, ha a bátyám besorozták, sorozzanak be engem is. A bizottság azt mondta neki, ehhez apai beleegyezés kell. Apánk, ki ott volt, behívták és megadta a beleegyezést”¹⁰ Így katonáskodott együtt a két Fülep testvér!

Leszerelése után Fülep György munka után nézett: 1872-ben Nagykörösrre ment gyalog, és beállt Pousár László jónevű kovácsmester műhelyébe. Ott dolgozott 1873 tavaszáig, majd gondolt egyet, s felment Pestre. Ott a Váci körúton (később Vilmos császár út) egy Schwimmer nevű kovács alkalmazta, ahol öt-hat segéddel együtt dolgozott. Erről írja, hogy voltaképpen nem a sok kovácsmunka végzése esett nehezeze, „hanem a goromba és durva magaviseletű vén segédek gorombasága”, amelyet három hétnél tovább nem tudott, nem bírt elviselni. Onnan került kovácsunk a Hoffman-céghez, s ott dolgozott 1873 őszéig. Októberben gondolt egyet, felmondott munkahelyén, és Kunszentmiklóásra ment nagynénjéhez, akinél Imre testvére volt örökbe fogadva. Mindössze két hét után hólyagoshimlőben betegedett meg. „Ez a betegségem oly magas lázzal volt összekötve, hogy három nap három éjjel nem tudtam magamról” – írta.¹¹ December elejéig Kunszentmiklóson maradt, amikor is levelet írt Mihály testvérének, aki eljött érte, és hazavitte. Huszonhat-huszonhét éves volt akkor, és hazatért szüleihez Jászkisérre, mondván, hogy többé nem is megy sehova, hanem otthon marad. Néhány hónappal később, 1874. március 1-jén édesanyja, Pángel Éva betegedett meg hólyagoshimlőben, ám szervezete nem tudott megbirkózni vele, s március 11-én elhunyt. Saját bevallása szerint ez súlyos csapásként nehezedett a családra. „Ez borzasztó csapás volt nemcsak apánkra hanem énrám is, mert elvesztettem benne a legfőbb gondozómat, de bele kellett nyugodnunk. Temetés után néhány héttel apám és Pali, a legidő-

sebb testvérünk és Mezey sógorom összebeszéltek és a Mezey sógorom házát megvették részemre. Azt már azért is kínálta Mezey sógor mert ő már beleunt a kovácsmesterségbe, kocsmáros akart lenni és azután lett is. Így könnyebben keresett pénzeket. Megvették a házat részemre 1.600 forintért a szerszámokkal együtt, melyet a bátyám, Pali kifizetett. De úgy, hogy az 1.600 forintból csak 750 forintot tudtak be a Fülep vagyomból való örökségembe, 990 forintot pedig az én terhemre könyveltek el. Melyért nekem évente 93 frt. kamatot kellett fizetnem a bátyámnak. De mit tudtam én akkor, hogy mi az az életfenntartás. Azt hittem, hogy azt a 990 forintot én pár év alatt ki fogom fizetni, és nem fogok tartozni senkinek, de bizony nem tudtam. Alig hogy bírtam évente a 93 frt. kamatokat fizetni, nemhogy a tőkét tudtam volna.”¹² Fülep György tehát önállósította magát, háza is volt már, igaz, tetemes anyagi teherrel, kovácsműhelye is, és 1874. május elején serényen hozzálátott a munkához. Fogadott maga mellé egy fiatal segédet, és éjt nappallá téve dolgozott. Mivel elérkezett a családalapítás ideje is, Fülep György, akkor jászkiséri kovács, feleség után nézett. Ki is szemelte Sándor János tanító Róza nevű leányát, akit 1874 őszén feleségül vett.

Sándor Róza sorsa sem volt gondtalan és derűs. 1853. május 4-én született Jászkiséren. Édesapja Sándor János végzett teológus volt, aki a szabadságharc bukása után került Jászkisésre, ahol „a nagyobb gyermekek tanításával foglalkozott, amellet a templomban is teljesített gyakran szolgálatot, prédikált, úrvacsorát osztott. Keresztelt és esketett s így minden papi teendők végzésére fel volt jogosítva, de parochiát nem vállalt soha”.¹³ Szülővárosába, Kecskemétre is többször hívták teológiai tanárnak, de nem ment. Jászkiséren maradt, s ott is alapított családot. Juhász András mérnök egyik leányát vette feleségül, valamikor 1852 táján, s Sándor Róza volt 1853 májusában elsőszülött leányuk. Ebből a nyolc-tíz évig tartó házasságból még két gyermekük született. Azt követően Sándor János felesége elhunyt, s ő csakhamar feleségének egyik testvérét vette el, akivel négy gyermeke lett. Hét gyermek volt tehát összesen a családban, s valamilyen fratlan szabály szerint Rózának, a legidősebbnek jutott a feladat, hogy gondját viselje hat kistestvérének. Az 1860-as évek végén hunyt el Sándor János második felesége, majd 1873-ban Sándor János is, s az árva, magára maradt gyermekeket kiséri családok karolták fel. Apjuk ugyanis tisztelt és megbecsült ember volt, sokan kedvelték és szerették. Így jutott Róza, a legidősebb gyermek elhunyt édesapja egyik barátjához, Hegedűs Gedeon földbirtokoshoz, aki egy évvel később ki is házásította. Feleségét, Sándor Rózát jellemezve Fülep György egy helyen az alábbiakat írja róla: „Szégyelltem magam előtte, hogy ő sokkal magasabb szellemi képességgel bírt mint én, dacára annak, hogy ő nem végzett semmiféle középiskolát mint én, de volt az apjának szép könyvtára, klasszikus és különféle regények, melyekből fejlesztette szellemi képességét. Ez már azért is könnyen ment nála, mert mindig oly társaságban forgott, hol csak szépeket, jókat hallott, de azért is mert nála könnyen ment. Ritka jó feje és ritka jó memóriája volt. Amit egyszer elolvasott,

akár klasszikus, akármilyen szép regényt, akkori időben a Jókai regények olvasása tetőpontján állottak, vagyis mindenki azokat olvasta s így ő is, de bármilyen könyvet, ha egyszer elolvasott, hetek, hónapok sőt évek múltával is el tudta recitálni. Ritka jó tehetséggel bírt, s így én is méltó akartam hozzá lenni, vagyis olvasottságban, tudásban utól akartam érni.”¹⁴ E mostoha sorsú, művelt leányt vette feleségül Fülep György.

Róza akkor huszonegy, György pedig huszonhét éves volt. Édesanyja halála miatt elmaradt a fényes lakodalom s a hangos mulatozás. A szerény esküvőről és a házasság boldog, de ugyanakkor szegényes, szerény és nehéz kezdeteiről Fülep György az alábbiakat vallja: „1874 év október hó 11-én volt az esküvőnk, lakodalmat nem tartottunk, mert én gyászban voltam boldogult anyánk elhalála miatt, ki ugyanazon év március havában halt el. Hegedűs úréknál volt egy vacsora melyre a legközelebbi rokonság mindkettőnk részéről volt jelen. Éjfél után boldogan haza vittem a feleségem a két földes szobás lakásomba, melyet előtte való napokban egyszerűen sőt szegényesen berendeztünk. Volt két egyszerű fenyőfa nyoszolyánk, egy asztal, néhány szék és egy sifon. Konyhai edényeink is bizony nagyon kevés volt, de rendkívül boldogok voltunk, telve nagy reményekkel, a jövőbe való bizakodással stb. hogy nevezett mézes hetekben hanem az utána való hónapban sem tudtunk odahaza főzni, egyszerűen azért, mert nem volt mit főzni. Apámékhoz jártunk enni, de azért végtelen boldogok voltunk, mert minden nap elmúltával jobban és jobban megismertük egymást, annál jobban megszerettük egymást. Később aztán hol az egyik, hol a másik rokon egyik . . . lisztet, krumplit, babot és más főzeléket hozott és küldöttek, sőt tűzre valót is kaptunk a konyhára, de bizony a szoba fűtésre nem jutott, egész télen nem is fűtöttünk, mert nem volt mivel. De azért nem fáztunk éjjel. Nem fáztunk, mert jól töltött dunna, derékaljunk is tollal töltött volt, és hónapokon keresztül egy ágyban illetve nyoszolyában feküdtünk, tehát hogy fázhattunk volna”.¹⁵

1875. július 5-én, a nagy szegénység közepette is, az egykori Mezey-féle házban megszületett Fülepék első gyermeke, Jenő György, a rákövetkező évben pedig a második, Lajos Pál (aki 1882. november 13-án difteritiszben hunyt el). Fülepék harmadik gyermeke „egy igen szép, erős egészséges kislány” volt, aki 1879-ben született és 1882. november 15-én a difteritisz áldozata lett.¹⁶ Később még három gyermekük született: Lajos Pál 1885. január 23-án Budapesten; Dezső József 1888. szeptember 23-án Nagybecskereken (ott hunyt el 1889. január 1-jén); és Dezső, aki 1892. november 13-án született Nagybecskereken (s ott is hunyt el 1892. november 27-én).¹⁷ Fülepéknek tehát összesen 6 gyerekük volt, de ebből csak ketten érték meg a felnőttkort: Fülep Jenő György és Fülep Lajos Pál. Így a későbbiek során róluk majd bővebben szólunk.

A gyermekek születésével megszokasodtak a Fülep család gondjai is. Ugyanis a terebélyesedő család eltartásához a szerény kovácsműhely nem bizonyult elegendő jövedelmi forrásnak. A család a legnagyobb igyekezet ellenére is

szűkösén élt, nélkülözött. Fülep György életének talán legnehezebb időszaka volt ez, amikor kora hajnaltól késő estig az üllő mellett dolgozott, sokat és kimerítően, ám akkor sem tudta megkeresni a betevő falatra valót. A nagy igyekezet, a fáradságos munka, de ugyanakkor a gyéren jövedelmező kovácsmesterségből való kiábrándulás időszaka volt ez: „Mikor aztán láttam, hogy a gyermekek szaporodnak, és mind szép egészségesek, és keresetem nem volt arányba a családuknak szaporodásával, dacára hogy többet dolgoztam mint bármelyik állat, mert télen nyáron csaknem állandóan nap nap után éjjel-nappal dolgoztam este 10–11 óráig, reggel 2–3 órakor már keltem és dolgoztam, de mind ennek dacára alig tudtam a napi szükségleteinket megkeresni. Mert olyan időt értünk akkor, hogy az ipart vagyis a munkát nem fizették nem becsülték semminek. (. . .) Eleinte csak mindenféle reperációs illetve javító munkát végeztem, többnyire volt is munkám, de jövedelmem nem. (. . .) Vettem magamhoz egy 14–15 év körüli sovány, vézna falusi szegény gyermeket inasnak. Az a gyenge fiú hamar is erősödött meg. Nagyon de végtelen szorgalmas, kitaró és feltétlen megbízható gyerek lett. A mesterséget szerette, és igyekezett azt elsajátítani. Ki is tartott mellettem 4 évig. Hajzinak hívták. (. . .) Felkeltünk éjjel 2–3 órakor, a kocsihoz való vasakat este előkészítettük dolgozni. Én háttal álltam a tűznek, Hajzi pedig velem szemben rá vert a vásra, de amellett a tűzre is figyelt, mert a tüzes vasat mikor én kivettem a tűzből, rögtön másikat tettem a tűzbe, hogy amint az üllőn levő meleg vassal készen lettünk, a tűzben levő vas szintén megmelegedett. Ez azért volt lehetséges, mert én egyik lábammal fújtattam a tüzet, tehát én állandóan egy lábon álltam az üllő mellett. Rendszeresen dolgozni így csak három embernek lehet. Egy, aki melegíti, kettő, aki feldolgozza, s így mi ketten három helyett dolgoztunk. (. . .) Így aztán képesek voltunk rá egy hét alatt két új kocsit előállítani, különösen akkor, ha napközben nem volt sok sürgős javítani való munkánk. Így dolgoztam 3–4 éven át, de midőn láttam, hogy bármennyit is dolgozom, anyagi eredményt nem tudok elérni, azért próbálkoztam az új kerék készítésével is, gondoltam talán kereshetek mellettük valamit, de nem lehetett.”¹⁸ E kilátástalan helyzetből, vagy mondjuk úgy: a szegénységből kereste a kiutat a jászkiséri kovácsmester, de egy ideig nem találta. Nem tudta, mi tévő legyen. A családfenntartás anyagi gondjai szinte leküzdhetetlen akadálynak tünnek, s úgy nézett ki, hogy összezsaptak a hullámok a feje felett. Ekkor támadt egy merész ötlete, hogy a jobb élet reményében nemcsak munkát, hanem környezetet is változtat. Ezt az elképzelését óvatosan közölte is feleségével: „Egy alkalommal aztán, bár félve, mert tudtam előre, hogy tagadó választ fog adni, azt mondtam neki, hallod-e kedvesem, én felhagyok a kovácsmesterséggel, és menjünk fel Pestre. Feláldozom mindenünket, és leszek állatorvos.”¹⁹ Felesége, Róza ezt eleinte ellenezte, az akkori közmondást emlegetve: Pest feketére fest. De később mind gyakrabban volt ez szóbeszéd tárgya a családban, s végül 1880 január–februárjában új fejezet kezdődött az akkor még háromgyerekes Fülep család éle-

tében. Fülep György tanulni kezdett. A pesti Állatorvosi Főiskolára akkortájt csak hatosztályos középiskolát végzeteket vettek fel. Mindazok, akiknek nem volt meg az iskolai végzettségük – közöttük Fülep Györgynek is –, felvételi vizsgát tehettek. Kovácsmesterünknek tehát előbb a felvételi vizsgára kellett készülnie. Erre Jászkiséren egy idősebb káplán, Földvári Károly készítette fel, aki naponta tartott egy-két órát a hatosztályos gimnázium tantárgyaiból. Fülep György pedig szorgalmasan tanult. Olyannyira, hogy 1880 szeptemberében Pesten már megjelenhetett a felvételi vizsgán. Erről az alábbiakat írta: „És eljött szeptember elseje. Előtte való 1–2 nappal magam felmentem Pestre a felvételi vizsgát letenni. Ilyenek voltunk 6-an, melyek közül 4-et vettek fel. Köztünk engem is. Kettőt visszautasítottak. A felvételi vizsga sikere után haza mentem és elmondtam a feleségemnek, hogy sikerült a vizsga és felvettek hallgatónak. Persze feleségemet az nagyon meglepte, mert mindig azt hitte, hogy otthon maradunk. De bizony pakolni kellett. Néhány nap múlva kocsira raktuk kis szerény holminkat, no meg a volt és kapott ennivalónkat, s magunk is ültünk a kocsira, mert még akkor nem volt Kisérről Pestre vonat. Kora reggeltől estefelég fel is értünk. Az Üllői út 10 szám egy nagy épületű ház emeletén kaptam jó nagy két szoba, előszoba és konyha stb. lakást.”²⁰ Ezzel új fejezet kezdődött Fülepék életében. Miután három gyermekükkel beköltöztek albérleti lakásukba, Fülep György naponta járt a Rottenbiller utcai „intézetbe”. Az Üllői út 10. szám alól 1881. május 1-jén az utca túoldalán levő 5. szám alá, a Pordány-féle házba költöztek át. Az udvari részben, a földszinten béreltek lakást. Ezzel kapcsolatosan Fülep György megjegyzi: „az jobb lakás volt részünkre, mert a gyerekkocsit nem kellett az emeletre le és fel tologatni”.²¹ Onnan november 1-jén költöztek a Rákóczi út 65. alá egy második emeleti albérletbe, ahol 1882. május 1-jéig maradtak Fülepék. Akkor újra albérletet cseréltek, és a Dohány utca 100. alatt beköltöztek egy kétszobás lakásba. Ez már sokkal jobban megfelelt a család igényeinek, tekintettel arra, hogy közel volt az Állatorvosi Főiskolához. Innen mentek át 1882. november 1-jén a Murányi utca 11. alá. Ehhez a kétszobás albérleti lakáshoz szomorú emlékek fűződtek. 1882 novemberében, mindössze néhány nap leforgása alatt Fülepék difteritiszben elveszítették majdnem hároméves leányukat és Lajos fiukat. E szörnyű csapás szinte megbénította a család életét, de lelassította valamelyest Fülep György igyekezetét is. Családtörténetében ezt az időszakot így magyarázza: „Természetesen ez a csapás rendkívül lesújtott már azért is, mert az csapás tanulásom utolsó fél évében ért, amidőn a tanulásaimmal legjobban el voltam foglalva, s így ez kihatással volt arra, hogy nem nyerhettem el a kitűnő vagy jeles diplomát. Addig mindig az első tanulók között voltam, különösen a gyakorlati téren értem a betegkezelést a betegség megállapítását illetőleg senki sem tudott velem versenyezni. S így a diplomám csak jó jelzővel lett ellátva adva még pedig a rendes időben. Ezt azért jegyzem meg, mert hallgatók voltunk talán 24–25-en s ezek közül 9-en végeztünk a rendes időben

míg a többiek vissza maradtak későbbi időre. Mikor a diplomát a kezembe kaptam, boldog voltam és nagy reményeket fűztem hozzá és bizakodtam abban, hogy most már talán jobban és biztosabban tudom majd gyermekeimet felnevelni és áldott jó feleségemet is vissza tudom majd helyezni a társadalomnak azon nőjára, melyben született és nevelkedett.”²²

Fülep György, diplomálás után, saját bevallása szerint tanársegédként szeretett volna az állatorvosi főiskolán maradni. Ebben egyik tanára is támogatta, de végül „a miniszter az orra előtt becsukta az ajtót”.²³ Mint többgyermekes családapát erre a posztra nem nevezte ki. Mit is csinálhattak más, Fülepék hazautaztak Jászkisérre. „Azt már azért is kellett tennem – írja Fülep György –, mert a szó szoros értelmében nem volt semmink, még jóformán ennivalónk sem. Ami kis tőkénk volt, feléltük.”²⁴ Diploma tehát volt, állás és pénz pedig nem. Olyannyira nem, hogy ha történetesen Ferkó öccse fel nem utazik Pestre, és Györgynek kölcsön nem ad 140 forintot, haza sem tudtak volna menni! Fülep György csak néhány hétig volt otthon, Jászkiséren. Azután Kecskemétre utazott felesége nagybátyjához, aki ott rendőrségi fogalmazó volt. Az néhány napra rá hivatalos ügyben Pestre utazott, és magával vitte Fülep Györgyöt is. A Borz utcában voltak elszállásolva. Állatorvosunk Pesten csakhamar találkozott egyik kollégájával, aki elújságolta neki, hogy Pesten a tisztí főorvosi hivatalban keresnek egy állatorvost. Fülep György kapva kapott az alkalmon, azonnal jelentkezett, Gerlőczy Károly alpolgármester azonnal ki is nevezte napidíjas állatorvosnak két forint díjazás mellett. Nem is utazott vissza Kecskemétre, hanem csak üzent, hogy küldjék le a holmiját, feleségének pedig megírta, hogy állást kapott, jöhet a család Pestre. Fülep György azon nyomban bútorozott szobát bérelt a Zöldfa utcában, s csakhamar megérkezett felesége is a kis Jenő Györggyel. A Zöldfa utcai albérletből a régi, Murányi utcai albérletbe költöztek, ahol már ismerősként fogadták őket. Ott laktak 1885. május 1-jéig, s ott született meg 1885. január 23-án Lajos Pál, „az igen szép fiúgyermek”.²⁵

A Murányi utcából a család a Malom utcába költözött, mert az közelebb volt a vásártérhez, ahol Fülep György szolgálatot teljesített. Ekkor vették néhány száz megtakarított forintjukon az első új bútoraikat! Ebből a lakásból jöttek azután el 1886 tavaszán Beeskerekre.

Az 1885. évi budapesti országos kiállítás állatorvosunknak is sok munkát biztosított. Öt-hatezer szarvasmarhát hajtottak fel hetente a budapesti vásártérre, s az állategészségügyi feladatokat Fülep György egymaga látta el. A fárasztó munka mellett külön megterhelést jelentettek a Pestre érkező rokonok, akik rendre Fülepék albérletében szálltak meg néhány napra. Hogy ez a vendégeskedés hogy nézett ki, arról Fülep György az alábbiakat írja: „A kiállítás időben aztán a sok rokon és ismerős egyike a másiknak adta a kilincset, vagyis állandóan jöttek-mentek, néha 4–5 hozzánk. Ilyenkor a padlóra terítettünk részünkre pokróczokat és ott háltunk. Enni volt bőven, mert a fővárosi

mészárosok tudják értékelni a szakértőt és gondoskodtak a húsról, küldöttek aszerint, hogy mennyi vendégünk volt.”²⁶ Állatorvosunknak akadt még sok munkája Pesten, Budán, de Kőbányán is. Ez utóbbi helyen különösen nehéz volt neki szolgálatot teljesítenie, hiszen a család a városban lakott, ő pedig gyalog járt ki Kőbányára, s ebédre is gyalog járt haza, így négyszer tette meg az utat naponta! Így tartott ez hónapokig. Végül is 1886. március közepe táján hagyta el Fülep György Pestet és költözött le „a vidékre” – Nagybecskerekre.

JEGYZETEK

¹ Fülep György: *A Fülep család származása és származási helye*. Nagybecskerek, 1930. június 23. (Kézirattörredék). Az eredeti paginálás szerint hiányzik a 11–30. és a 121–144. lap. E fejezet családtörténeti adatait csaknem teljes egészében innen merítettük. (Az MTA Könyvtárának kéziratára, Budapest, Ms 4603/13)

² Uo.

³ Uo.

⁴ Uo.

⁵ Fényes Elek: *Magyarország geographiai szótára*. Pest, 1851. I. k. 224. l.

⁶ Fülep György: I. m.

⁷ Uo.

⁸ Uo.

⁹ Uo.

¹⁰ Uo.

¹¹ Uo.

¹² Uo.

¹³ Uo.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Uo.

¹⁷ Kimutatás Fülep György családjáról katonai ügyben. Nagybecskerek, 1906. (Az MTA Könyvtárának kéziratára, Budapest, Ms 4592/6)

¹⁸ Fülep György: I. m.

¹⁹ Uo.

²⁰ Uo.

²¹ Uo.

²² Uo.

²³ Uo.

²⁴ Uo.

²⁵ Uo.

²⁶ Uo.